

לא תפצה האדמה את סיה ותבלע את אסתר בן-חמה, כפי שהבטיחו וקני הכפר, יהיו אולי מוכנים להסכים לפסק דין מהפכני כזה.

המשק מתקן הפוצרים

מאז הקמת המדינה קיימות כפילויות וסתימות בין משרדי האוצר, המסחר והתעשייה, העבודה והתחבורה. סתימות אלו פוגעות בעבודת הממשלה, מאפשרות לטוחרים ממוזלים לחיים לנצל לטובתם את הפירצות הקיימות בין המשרדים. את מה שאינם יכולים לקבל שיג במשרד אחד, הם מצליחים לקבל בקלות יתרה במשרד השני. פגם זה עולה הון תועפות למשלם המסים, שצריך לממן את קיום המנגנונים הכפולים במשרדי הממשלה.

לפני חודשים אחדים הגו ראשי משרד האוצר רעיון מוצלח, קיוו לחקן פגם רציני זה במערכת המשרדים הכלכליים של הממשלה. הם החליטו להקים ועדה לתיאום כלכלי. תפקידה היה דומה לעבודת תיקון פוצרים במוסד מכוניות: סתימת החורים בין המשרדים השונים. לשמחתם של ראשי משרד האוצר נמצא מתנדב, שהסכים לקבל על עצמו את התפקיד. אריאל אריאלי (40), בלונדי גבה-קומה, ביקש להשתחרר מעבודתו כסגן-הממונה על הכנסות המדינה, לקבל את ניהול התיאום בין המשרדים הכלכליים.

חור בגלגל המכונות. אך כאן אירע פוצר נוסף. כל הגורמים שהסכימו לקמת ועדת התיאום, קברו אותה מיד עם הקמתה. כי הם לא היו מוכנים לשתף עמה פעולה. בקצו שקידים בכירים במשרד האוצר, ידיו של אריאלי: "הוא הורס לעצמו את הקריירה, אף שר אחד לא יסכים כי אריאלי, איש משרד האוצר, יתערב בעניני משרדו, יחסל את עודף המנגנונים והכפילויות." בשבוע שעבר, ימים אחדים אחר שנודע על הקמת ועדת התיאום, נתפרסמה בהארץ ידיעה קטנה, ציינה שהקמת הוועדה נדחתה עד לאחר הבחירות.

כל תיקון פוצרים לא יערך בגלגל הממשי, יהיה צורך בגלגל חסר. התיאום שיכול היה לשמור הוא אריאלי: ההחלטה האחרונה שאשררה אותו בתפקידו העכשווי, הביאה להעסקתו את הקריירה שלו מפוצר אישי בטות.

אזרחים

למי צלצלו הסלפונים?

גיבור השבוע היה אזרח שפתח קוואל, אלמוני לרוב אזרחי המדינה, שיצא לקדש מלחמה בשטח בו כל מערכת נראתה אבודה מראש. "אל תהיה משוגע", אמרו היודים למנהגם משה בן-חורין (54), כששמעו על תכנית המאבק שלו.

כשנעתר בית-המשפט העליון לבקשתו של משה בן-חורין, הוציא צירע-לחנאי נגד שרה-הדואר ונגד מנהל מודר-הטלפונים שיר בואו וינמקו שורה של תקלות וליקויים חמורים בשירותי הטלפון, הפך בן-חורין לגיבורם של כ-80 אלף בעלי מכשירי הטלפון במדינה המכניסים לקופתה כ-20 מיליון ל"י בשנה.

הכל התחיל בבקשה שהגיש המנהגם בן-חורין, בעל משרד לעבודות בנין ואדריכלות בתחנת-התקנה, להתקנת טלפון במשרדו. בן-חורין, הנשוי לבתו של מיסד פתח-התקנה משה שמואל ראב, הגיש את בקשתו להתקנת טלפון במדינה המכניסים לקופתה כ-20 מיליון ל"י בשנה. 1947. הטלפון הותקן במשך ידו רק בשנת 1954, אחר הפצרות ואיומים.

זיוף מיכני. תחילה שמח בן-חורין מאד במכשיר החדש שהותקן במשרדו. אולם שמתחו הלכה-ופתחה כשהגיעו אליו חשיונות וינמקו, היה נדמה לו שעובדי משרדו רדו או בני משפחתו מדברים יותר מדי בטלפון. הוא הורה לרשום כל שיחה ושיחה במכשיר הטלפון. וכשערך בתום חודשים השוואה בין מספר השיחות שנרשמו אצלו לבין השיחות שנרשמו בתחנת-הדואר, התברר שחשבון הדואר הכיל שיחות רבות יותר בשיעור של 50%.

כאן התחילה פרשה ארוכה ומגיעת של התכתבויות ושיחות בין הנהלת מודר-הטלפונים ובין בן-חורין. לצורך עריכת השוואה דרש בן-חורין מהדואר למסור לו מה מספר השיחות הרשום במונה השיחות של הטלפון שלו. הוא נתקל בסירוב למסור כל אינפורמציה שהיא.

הוא הגיע בטענותיו עד לשר-הדואר, הוחזר לדנהל מודר-הטלפונים. זה אמר לבן-חורין משפט אחד שהסעיר את דמו: "אינני מוצא טעם בדברך". "אם כך", הצהיר בן-חורין, "אני פותח במלחמה שתכריח אותך

אזרח בן-חורין

מדבר, משלם; לא מדבר, משלם כפליים

להעמיד לרשותי את המונה בכל זמן שארצה."

כמו בשוק דגים. בן-חורין התרכז רק בנקודה אחת שבשירותי הקווי שבמשרדו הסלפונים - החשבוניות המופרזות שמגיש מדור זה לצרכניו. הוא פנה לעורך-דין, איים במשפט נגד משרד-הדואר באם לא יאפשרו לו ביקורת על המונה שלו. בתשובה לכך קיבל בן-חורין פניה בוו הלשון: "למה לך להתחיל במשפטים? אפשר להסתדר גם כך. כמה אתה רוצה שגוריד לך מהחשבון?" אבל בן-חורין לא הסכים לשום סידורים: "שיירות סלפונים אינו שוק דגים". לבסוף נעשה סידור לפיו יכול היה בן-חורין לערוך השוואה יומית בין השיחות שלו לבין אלה שנרשמו במונה באמצעות פקיד שהיה שואל: "כמה שיחות שוחחתי?" מקבל תשובה ועונה: "המונה רשם אותו הדבר בדיוק."

כשנסקפה ההשוואה שוב קפצו חשבוניות הטלפון והאמירו למעלה מהשיחות שנרשמו אצלו. בחקירותיו ובהתכתבויותיו נוכח בן-חורין כי שורש הרע הוא בצידוד הבלתי מתאים של מוני הטלפון המזויפים את החשבוניות. הוא אסף עשרות דוגמאות של אנשים שנעדרו מבתיהם או סגרו את מכשירי הטלפון שלהם והמשיכו לקבל חשבוניות עבור שיחות שלא היו. הוא הגיע למסקנה מוכחת כי לקראת סוף שנת התקציב עולים כל חשבוניות הטלפון באחוז ניכר, אולי כדי לאזן את תקציב משרד-הדואר.

לפני חדשים מספר פירסם בן-חורין מכתב בעתונות, הוכיח בחשבון מדויק כי שיחת טלפון למינוי עולה, בסיכום 200 פרוטות. משרד-הדואר מיהר להזים חישוב זה, הודה בהזדמנות זו כי ישנם מקרים שהמונים לא מדייקים. על הודאה זו הסתמך בן-חורין, שהתקשר עם עורך-הדין שמואל שטיבל, שאף הוא סבל רבות מחשבוניות טלפון בלתי מתקבלים על הועתה. הגיש את בקשת הצירע-לחנאי נגד ראשי משרד-הדואר.

הנוב

מלח הארץ

"מי אמר שהם עוזבים?" "מי אמר שאנחנו עוזבים?" אנשי איחוד הקיבוצים והקבוצות וחברי משק חרשים לא ששו לקבוע עמדה ברורה. השאלה - האם יטו קיבוץ חצרים את אדמתו המלוחה, יעבור למקום אחר? כי המלחמה שהיתה נטושה מזה 13 שנים בין חברי המשק הסמוך לבאר-שבע ובין הטבע, נסתיימה לפני שבוע אחדות בכשלונו. הקרב הנוטש היום הוא למעשה מלחמת עצבים בין עשרות חברי המשק, שעדיין אוזחים במקום, ובין המוסדות המיישבים. כל אחד משני הצדדים מחכה שהי שני יחליט לעשות את הצעד הגורלי: חיסור לה של חצרים במקומה הנוכחי, נסיימת האדמה המלוחה, על עזיבה באותו יום כי איש לא חשב על עזיבה באותו יום כי פור גורלי, בשנת 1946. במוצאי אותו יום עלו 11 נקודות ישוב חדשות אל מרחבי הנוב השומם.

אדמה שטופה. איש לא הסביר לאנשי חצרים כי אין תקוה להקים משק נטבילי

על אדמה מלוחה. ורוב רובה של אדמת חצרים היא אדמה מלוחה. המתיישבים עצי מם סימו את תפקידם הבטחוני עם סיום המלחמה, התחילו בנסיונות לעבד את האדמה. מיד כאשר הורחבה אספקת המים הרחוקה חל בפתוח שטח-השלהי. הוברר שכושרן החקלאי של מרבית אדמות המשק מוגבל ביותר.

למערכה נכנסו מיד, מלבד אנשי המשק, התחנה לחקר-החקלאות, המחלקה להתיישבות של הסוכנות והקרן הקיימת. סוכם שהתחנה לחקר-החקלאות תיגש לביצוע סקר-קרקע ונסיונות לטיובן של אדמות חצרים.

הסקר שהחל בשנת 1953, נמשך בשנה שלאחריה, לא השאיר מקום לתקות מרובות. נסקרו 3240 דונם אדמה שהיו צריכים לשמש אדמות השלחין של המשק. 660 דונם נמצאו מתאימים לעיבוד ללא טיפול מיוחד. 510 דונם חייבו טיוב חלקי, לפני כל עיבוד שהיא. זו היתה קרקע שסחגה כבינונית-גרועים ממנה היו 2070 הדונם הגוהרים. אלה הוגדרו על ידי המומחים כקרקע מלוחה, המחייבת טיוב מלא לפני העיבוד.

כאשר נודעו תוצאות הסקר, נבוכו צעירי חצרים, אך לא התיאשו. הם ניגשו לטיוב הקרקע. היה עליהם לטווח המחלק הארי של שטחם את המלחים המזיקים, להכשירו לעיבוד. הגידולים שגורצו ב-1953, אחרי השטיפה הראשונה, היו תירס, תפוח-אדמה וסלק-מספוא. סלק המספוא הצליח. תפוחי האדמה גם הם נתנו כול מה שהיא. אולם התירס נכשל לחלוטין.

הנסיון הבא היה שטיפה בערוגות. התוצאות: כשלונו מוחלט. תוך כדי הכנת הערוגות נהרקה הקרקע, הוסרו השכבות העליונות שהן הפוריות ביותר. חלקה נוספת של למעלה מ-300 דונם נשטפה בקפדנות, אולם כנראה במדיה לא מספקת, כי כל הגידולים שגורצו עליה נכשלו. נראה היה כי לא רק במלח היתה סיבת הכשלונו. השנה, למשל, נבחרה חלקה של קרוב ל-100 דונם, אשר לפי הבדיקה המעבדתית אחוז המלחים בה היה נמוך. גידולו בשטח סלק סוכר. התוצאה: כשלונו ב-80 אחוז מהגידולים.

המפורה הקדושה. קשה לקבוע את הסכומים שהוצאו עד היום על נסיונות הטיוב של אדמות חצרים. הסכומים המופזים עינם בתקציב אינם כוללים את כל ההוצאות.

הסכומים המופיעים בתקציב בסעיף מיוחד של שטיפת-קרקע: בשנה הראשונה 53.000 ל"י. בשנים שלאחריה - 15.500 ל"י. 8.000 ל"י. 6.000 ל"י. 18.000 ל"י. בסך הכל הוצאו לטיוב הקרקע 125.500 לירות, אך אין ספק שהסכום האמיתי שהוצא למטרות אלו גדול לאין שיעור מסכום זה. ולכך יש עוד להוסיף את ההפסדים בגידולים שלא הצליחו, הפסדים המצטרפים לרבות של לירות.

דו"ח סודי. הנסיונות שנערכו בחצרים, אם כי אף אחד לא בוצע בשלמות, מסיימת אפשרות ושיטה לשיטת-המלחים מן הקרקע. אולם איש מן המומחים הרבים שעסקו בבעיה זו לא קבע עדיין בבטחון כי איהצלת הגידולים מקורה רק במליחות הקרקע. להיפך, קיימים סימונים רבים המוכיחים כי קיימות ודאי סיבות נוספות לכך. גם אם יצליחו שטיפות הקרקע, לא יהיו עבודות הטיוב בחצרים מבצע חריפתי. השטחים המטויבים יהיו חייבים להימצא תחת בקורת מתמדת, במשך מספר שנים ניכר. יהיה צורך לערוך בדיקות-קרקע, לפחות פעמיים בשנה, על מנת לחדא אם המליחות אינה תוררת. מחזורי הורעים ותכניות הגידולים יהיו חייבים בבקורת מתמדת. פירוש הדבר: כי כל גידול וגידול יעלה הון.

סיכום את מצבו ועתידו של המשק דו"ח מיוחד שהוכן על ידי מומחי מחלקת ההתיישבות של הסוכנות: במשך מספר ניכר של שנים עלולים הגידולים במקום להיות בלתי-רנטבילים."

לגבי עתידו של המשק היה הדו"ח ספקני לא מוחלט: אין ספק שיש להמשיך ולחקור אחרי השיטות והדרכים להבראת הקרקעות מהסוג של חצרים. אבל ספק הוא אם חייב קיבוץ לשמש שפן נסיונות במחקרים אלה.

מסקנותיו של דו"ח זה ידועים היטב גם לאנשי חצרים, אולם הם עדיין לא הגיעו להכרעה. את הצעד הזה הם משאירים לחת לטה למוסדות המיישבים. טעמם של אנשי חצרים ברור: במידה והמוסדות המיישבים יכריחו לעזוב, יוכלו אנשי המשק להכריז על שמיטה כללית של החובות לטובנות,

(מחשך בעמוד 16)

היגינה חשובה מכל!

עד לפני שנים מספר היוו תה בעיית הכביסה סיוס של כל אם צעירה. היום, הודות לשימוש מעשי בהישגי המדע החזים, הפכה הכביסה לאחת העבודות הקלות ביותר במשק הבית וטיפול הילד, יש להמליץ במיוחד על אבקת כביסה קוים, החצטיינת בטיבה. אבקת קוים הנה פרי מחקרים ארוכים ומייגעים, ובתור חומר כביסה יינטסי מכלה היא שורה ארוכה של יסודות חיוביים. ית וונה הבולט הוא בזה שהיא מכבסת מבלי להזיק לכביסה. נוסף לזה היא מכילה "קולור" אידיס מגניס" המונעים לכלוך מחודש של הכביסה תוך כדי תהליך הכביסה. חומר מיוחד אחר אשר בקוים מלבין את הכביסה. אבקת קוים אושרה על-ידי מכוון התקנים המחשלי תי כאבקה שאינה מזיקת לכביסה, רבבות עקות-בית אישרו אותה מצדן הן כאבקה שאינה מזיקה לידים וחכבסת בעצמה.

סקידים!

תלמידים! סטודנטים! הרשמו עוד היום לקורס קיץ ל-